

Prædiken ved fredsgudstjenesten den 4.maj 2026 i Vor Frue Kirke

Om aftenen den samme dag, den første dag i ugen, mens disciplene holdt sig inde bag lukkede døre af frygt for jøderne, kom Jesus og stod midt iblandt dem og sagde til dem: »Fred være med jer!« Da han havde sagt det, viste han dem sine hænder og sin side. Disciplene blev glade, da de så Herren. Jesus sagde igen til dem: »Fred være med jer! Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer.« Da han havde sagt det, blæste han ånde i dem og sagde: »Modtag Helligånden! Forlader I nogen deres synder, er de dem forladt, nægter I at forlade nogen deres synder, er de ikke forladt.«

Fred være med jer! Han siger det tre gange ved slutningen af Johannes' evangelium. Han taler ind i den verden, der frygter, ind i rædslen, ind i skrækken, ind i tvivlen, ind i fornægtelsen. Jeg er ikke i tvivl om, at det trefoldige "Fred være med jer" er Jesus fra Nazareths, Kristi svar på fornægtelsen.

Han vendte ikke ryggen til dem, der havde fornægtet ham, til dem, der var faldet i søvn. Han går ikke væk fra det menneske, der godt mærker sine fejl, og bliver slynget mod jorden hele tiden af sin vrede og af sine fordomme. Han påstår tværtimod, at der findes mulighed for heling. Der ligger en forvandling og lurker for den menneskehed, der tør give sig barmhjertigheden og tilgivelsen i vold.

Det enestående er, at troen ikke blot er en drøm - tro er ikke en tanke langt væk fra virkeligheden, fra realiteterne. Tro gør det muligt for os at se verdens modsætninger og undlade at tale dem væk.

Troen kan gøre det muligt for os at træde tilbage og iagttage os selv og forholde os til vores rædsel, til vores tvivl og vi behøver ikke at gå ned med vores frygt, men kan håbe - også med et håb der er skrammet af vores liv.

Vi kan se os selv som dem, der er kaldet til at tale om barmhjertighed og håb i en verden og gøre Guds radikale tilgivelse og tilnærmelse gældende, også selv om vi ikke selv kan leve op til de fordringer om at elske Gud og medmennesket lige så højt som os selv. Vi er mennesker, der er blevet betroet alt - vi behøver hverken at foregive at være værre eller bedre end vi er. Vi kan bare se vores begrænsninger i øjnene og alligevel komme med håb.

Hvis vi tør stole på tilgivelsen, altså at verden hele tiden kan begynde forfra, som Jesus fra Nazareth påstod, så mærker vi også, at i centrum af vores tilværelse er der et uselvsk og nådigt udspring - en gave som får os til at tro på morgendagen. Og har vi tillid til dette, så ser vi også med helt andre øjne på vores medmenneske.

Vi kan være en del af den samme barmhjertighedsbevægelse, der forstår og tror, at vi er fælles om længslen efter morgendagens lys, mildhed og mulighed og sammen kan vi gøre verden til et sted, der tror på kærligheden, tilgivelsen og retfærdigheden mellem os. Der er muligheden for en ny verden, hvis vi tør stole på, at vi kan gøre hinanden menneskelige.

Vi lever i en verden og med en historie, der har lært os om folkemord, om et frygteligt had mellem nationer, om økonomisk nedværdigelse og udsultning, og vi ved, at vi skal tage os i agt for tendenser og tilbøjeligheder. Vi kan blive erobret af infantile følelser. Dvs. jeg reagerer umiddelbart følelsesmæssigt uden sans for perspektiver - altså andre end mine egne. Jeg reagerer kun ud fra egne behov uden sans for andres behov.

Man kan også udvikle en udnyttende selvskhed, der vil sluge hele skabningen. Man kan se på verden og ville erobre og udnytte den til egne formål hæmningsløst - det kan man gøre personligt - det kan man gøre som politisk kultur, et kollektivt ego og man kan efterlade nogle dele af verden som en slagmark, hvor strukturel uretfærdighed, vold og ulighed hænger samfundene. Vi bliver til tider grebet af en kynisme og en kalkule, der går ud på at se på den øvrige verden, som dem, der skal stå til rådighed for os.

Den tro, der hævder, at vi skal elske Gud, medmennesket og os selv, giver os også mulighed for at træde et skridt tilbage og gøre gældende, at livet er mere end at vinde og tabe. Livet er at have Gud og medmennesket med i sin kalkule.

9. april og 4. og 5. maj er for nogle af os datoer, der er omgivet af nærmest rituelle fortællinger. De kom hvert år. Det var fortællinger om såret national stolthed, om vrede, om had, om fjenden. Men det var også fortællingen om medfølelsen med den besejrede, med de flygtende. Der var et politisk raseri mod en brun pest, der havde hærget Europa; men den kunne sagtens opløses af forældres sorg over døde børn og ødelagte liv og byer jævnet med jorden.

Sidste sommer besøgte jeg Auschwitz-Birkenau for tredje gang. De to første gange var i 80'erne. Udstillingen var den samme. En nøgtern præsentation af en hændelse, der aldrig burde være sket - et grusomt folkemord - en industriel udryddelse af mennesker. Jeg fatter ikke, at det kunne ske. Men jeg forstår heller ikke Rwanda, Srebrenica, Gulag-Øhavet, Butja og alle de andre steder.

En ældre polsk mand viste os rundt i Auschwitz. Han var nøgtern. Han lagde facts foran os og så kunne vi selv danne vores tanker. Han bad os først ved afslutningen om en ting: "Nu stikker jeg en fakkelt i jeres hænder. Fortæl om dette og sig: det må ikke ske igen!"

Vi gik i busserne. Dengang i 80'erne var der en uhyggelig tavshed i busserne på vej tilbage til Krakow. Denne gang talte vi videre.

Jeg bliver nødt til at indrømme, at jeg hører ting på mit modersmål, som jeg aldrig havde troet, at jeg skulle høre nogensinde i en europæisk-kristen sammenhæng. Jeg hører udsagn på tysk, som jeg aldrig havde forestillet mig skulle lyde igen. Hver morgen vågner man op til nye trusler, til nye uoverlagte politiske udsagn. Det autoritære er igen blevet fascinerende. Vi leger igen med tanker om racer og genetik, og den der tilhører et nationalt, religiøst, kulturelt mindretal bliver betragtet med mistillid i højere grad end tidligere.

Det er som om, at vi har glemt scenen fra Matador hvor Maude kører hr. Stein i sikkerhed ude hos grisehandlerens. Hr. Stein lader en bemærkning falde om urimeligheden af at han ulejlig fremmede mennesker. Det foranlediger kun Maude til at krydse sin egen historie, sin opvækst, sin fornemhed og i det øjeblik sletter hun al småborgerlighed med sætningen: "Fremmede - men hvis de kan hjælpe, er de jo ikke fremmede."

Vi har et forråd af sætninger, der indeholder alt, hvad der er typisk dansk, menneskeligt og livsbekræftende. Dette er en af dem.

I en tid, hvor nogle finder det betimeligt at sprede mistanke om danske statsborgeres danskhed, i en tid, hvor vi taler om æsler der fødes i hestestalde, i en tid hvor nedlægheden ikke kan holde sig - og holde mund, - vil jeg bare minde om, at fra nu af har jeg det sådan, at hvis nogen siger, at blod er tykkere end vand, så vil jeg bare minde om, at det ikke er rigtigt. Dåbens vand udsletter den tanke. Den

døbte spørger ikke efter, hvem der er udenfor og hvem der er indenfor. Den døpte spørger ikke, hvornår man bliver Guds barn. Den døpte ved fra Paulus, at der ikke er forskel på jøde, romer, græker, mand, kvinde, fri eller træl, for vi er reddet af en universel og radikal kærlighed, der favner. Siger man noget andet og tror man noget andet, kan den døpte kun udbryde: Måtte Gud forbarme sig over dig.

Og derfor fred være med jer! Gå hjem og sæt lys i vinduerne og bed om fred mellem nationerne, bed for freden i Ukraine, i Gaza og på Vestbredden, i Sudan, i Mali, i Israel og Libanon, i Iran og alle steder - og bed for freden mellem os, respekten og hengivenheden.

Fred være med jer!